

Manuel Pérez Bonfill, cent anys de paraula i mestratge

Aquest 2026 no és un any qualsevol per a les lletres de les Terres de l'Ebre: es compleix el centenari del naixement de Manuel Pérez Bonfill (Tortosa, 5 de setembre de 1926–19 de juny de 2018), una figura cabdal de la literatura, de l'ensenyament i de la cultura de les comarques centrals dels Països Catalans. La commemoració transcendeix el gest protocol·lari i esdevé una invitació col·lectiva a tornar a llegir-lo, a escoltar-lo i a comprendre per què continua essent essencial en el nostre imaginari literari i cívic.

Pérez Bonfill va ser moltes coses: filòleg romànic de formació, pedagog, articulista, escriptor, agitador cultural, professor apassionat i intel·lecte compromès. Tanmateix, sobretot, va ser un mestre en sentit ampli: algú que no només transmetia saviesa, sinó que despertava consciències, aflava mirades i obria camins. Durant més de quaranta anys va impartir llengua i literatura castellanes a l'Institut de Tortosa, deixant una empremta profunda en centenars d'alumnes i en la vida cultural de la ciutat. Fill d'un temps marcat per la guerra, declarava en tot mo-

ment que la seua gran passió era la llengua i la literatura catalanes.

La seua obra literària és sòlida, coherent i profundament humana. Va debutar a la històrica revista *GEMINIS*, publicació que entre 1952 i 1961 va convertir Tortosa en un punt de trobada intel·lectual i creatiu en plena postguerra —un espai de resistència cultural que va connectar la perifèria amb el pols literari del país— i on va compartir pàgines amb Gerard Vergés, Jesús Masip i altres noms destacats de la generació que avui anomenem de *GEMINIS* o de 1952.

La narrativa de Pérez Bonfill abraça llibres com *Amb algunes branques d'olivera* (1991), *Fràgils* (1996), *Carrrer de només un* (2001) i *Abusos del ritual* (2009). Els seus relats i poemes exploren la memòria personal i col·lectiva, el pas del temps, la fragilitat dels vincles i la ironia com a forma de lucidesa —una literatura que no crida, sinó que convida a la reflexió i a l'esperit. Escrivia amb una llengua carregada d'ornaments i estructures lingüístiques, fidel a la idea que la literatura és un exercici de treball lingüístic.

La vida i obra de Pérez Bonfill van ser reconegudes en múltiples ocasions: va rebre la Creu de Sant Jordi el 2010, i el 2016 va ser nomenat Fill Predilecte de Tortosa coincidint amb el seu norantè aniversari. Aquell any va ser una primera gran revisió pública de la trajectòria: institucions i entitats com Òmnium Cultural, el Consorci per a la Normalització Lingüística, la Biblioteca Marcel·lí Domingo, l'AMPA de l'institut (actual Dertosa) i les tres universitats presents a la ciutat van organitzar recitals, conferències, lectures i trobades. Es van reeditar obres seues i es van crear recursos perquè la societat, especialment els joves, descobrissin i escoltessin la seua veu.

Aquest centenari, més enllà de la rememoració, s'orienta cap al futur. Impulsat per la regidoria de cultura de l'Ajuntament de Tortosa mitjançant la Biblioteca Marcel·lí Domingo, i amb la col·laboració de Dillums d'Arts al Forn, Amics dels Castells i la Biblioteca Manuel Pérez Bonfill de Campredó, s'ha constituït una comissió que treballa per fer del 2026 un any ple d'activitats literàries, aca-

dèmiques, artístiques i educatives. La programació promet activitats mensuals: exposicions artístiques, recitals poètics, jornades de patrimoni literari dedicades íntegrament a Pérez Bonfill amb experts universitaris. La seua figura serà clau en el Dia Internacional de la Llengua Materna, el Dia Mundial del Teatre i el Dia Internacional de la Dansa, amb creadors com la ballarina tortosina Anna Hierro, i rutes que acostaran l'escola i la comunitat educativa a la seua obra i personalitat.

A Campredó, la biblioteca que porta el seu nom es convertirà en un centre d'activitat i trobada, on la seua obra dialogarà amb noves generacions, obrint la porta a la literatura com a experiència compartida i a la lectura com a acte comunitari. No és un homenatge casual: és la constatació que la vida de Pérez Bonfill va estar lligada als llibres, al compromís amb la llengua catalana i a la transmissió del coneixement.

En parlar de Pérez Bonfill emergeix també la figura de Zoraida Burgos i Matheu (1933-2026), poeta i escriptora tortosina de llarga trajectòria, amiga i companya d'intel·lec-

Emigdi Subirats
escriptor

tuals de la generació *GEMINIS*. Burgos va ser una de les veus més singulars de la poesia ebrenc contemporània i formava part d'aquella constel·lació humana que va fer possible una cultura arrelada, exigent i oberta al món.

Cent anys després del seu naixement, Manuel Pérez Bonfill continua present. La seua obra i la seua manera d'entendre la cultura —com un acte de compromís, d'intel·ligència i de solidaritat— segueixen inspirant. Hi ha escriptors que passen; n'hi ha que fan lloc. Pérez Bonfill és d'aquests darrers: un home que va saber que la literatura serveix per a recordar, per a imaginar i per a construir futurs. Llarga vida a l'obra del nostre professor de sempre.